Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

z 21. marca 2018 * [i]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Sociálne zabezpečenie – Dohoda medzi Európskym spoločenstvom a Švajčiarskou konfederáciou – Koordinácia systémov sociálneho zabezpečenia – Nariadenie (ES) č. 883/2004 – Články 7, 63 a 64 – Dávky v nezamestnanosti – Nezamestnaná osoba, ktorá odíde do iného členského štátu – Zachovanie nároku na dávky v nezamestnanosti – Doba“

Vo veci C-551/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Centrale Raad van Beroep (Odvolací súd pre sociálne zabezpečenie a verejnú službu, Holandsko) z 26. októbra 2016 a doručený Súdnemu dvoru 31. októbra 2016, ktorý súvisí s konaním:

J. Klein Schiphorst

proti

Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predsedníčka prvej komory R. Silva de Lapuerta (spravodajkyňa), sudcovia C. G. Fernlund, A. Arabadžiev, S. Rodin a E. Regan,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. septembra 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen, v zastúpení: J. Hut, splnomocnená zástupkyňa,

– holandská vláda, v zastúpení: M. L. Noort a M. K. Bulterman, splnomocnené zástupkyne,

– česká vláda, v zastúpení: M. Smolek, J. Pavliš a J. Vláčil, splnomocnení zástupcovia,

– dánska vláda, v zastúpení: M. Wolff, C. Thorning a J. Nymann-Lindegren, splnomocnení zástupcovia,

– poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: holandčina.

– švédska vláda, v zastúpení: A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev, L. Swedenborg a F. Bergius, splnomocnení zástupcovia,

– nórska vláda, v zastúpení: K. Moen a D. Lund, splnomocnení zástupcovia,

– Európska komisia, v zastúpení: M. van Beek a D. Martin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 29. novembra 2017,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 64 ods. 1 písm. c) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 2004, s. 1; Mim. vyd. 05/005, s. 72), zmeneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 465/2012 z 22. mája 2012 (Ú. v. EÚ L 149, 2012, s. 4) (ďalej len „nariadenie č. 883/2004“).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi pánom J. Kleinom Schiphorstom a Raad van bestuur van het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (Správna rada Úradu pre správu poistenia zamestnancov, Holandsko), ktorý sa týka odmietnutia návrhu pána Kleina Schiphorsta predĺžiť trojmesačnú dobu vyplácania dávok v nezamestnanosti.

Právny rámec

Právo Únie

Dohoda medzi ES a Švajčiarskom

3 Článok 8 Dohody medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a Švajčiarskou konfederáciou na strane druhej o voľnom pohybe osôb, podpísanej v Luxemburgu 21. júna 1999 a schválenej v mene Európskeho spoločenstva rozhodnutím Rady a Komisie 2002/309/ES, Euratom o dohode o vedeckej a technologickej spolupráci zo 4. apríla 2002 o uzavretí siedmich dohôd so Švajčiarskou konfederáciou (Ú. v. ES L 114, 2002, s. 1; Mim. vyd. 11/041, s. 89) (ďalej len „dohoda medzi ES a Švajčiarskom“), stanovuje:

„Zmluvné strany prijmú opatrenia v súlade s prílohou II týkajúce sa koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia najmä s cieľom:

…

b) určenia uplatniteľných právnych predpisov;

…

d) vyplácania príspevkov osobám, ktoré sa zdržiavajú na území zmluvnej strany;

…“

4 Článok 1 prílohy II dohody medzi ES a Švajčiarskom týkajúcej sa koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia, zmenenej rozhodnutím spoločného výboru zriadeného na základe Dohody medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a Švajčiarskou konfederáciou na strane druhej o voľnom pohybe osôb č. 1/2012 z 31. marca 2012 (Ú. v. EÚ L 103, 2012, s. 51), stanovuje:

„1. Zmluvné strany sa dohodli, že pokiaľ ide o koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia, budú medzi sebou uplatňovať právne akty Európskej únie, na ktoré sa uvádza odkaz v oddiele A tejto prílohy a ktoré sú zmenené a doplnené týmto oddielom, alebo predpisy, ktoré sú rovnocenné s takýmito aktmi.

2. Pojem ‚členský štát/členské štáty' obsiahnutý v právnych aktoch uvedených v oddiele A tejto prílohy znamená okrem štátov, na ktoré sa vzťahujú príslušné právne akty Európskej únie, aj Švajčiarsko."

5 Oddiel A uvedenej prílohy odkazuje okrem iného na nariadenie č. 883/2004.

Nariadenie č. 883/2004

6 Odôvodnenia 3, 4, 32 a 45 nariadenia č. 883/2004 stanovujú:

„(3) nariadenie Rady (EHS) 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a na ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva [(Ú. v. EÚ L 149, 1971, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 35)], bolo zmenené a doplnené a aktualizované viac krát, aby sa zohľadnil nielen vývoj na úrovni spoločenstva vrátane rozsudkov Súdneho dvora, ale tiež aby sa zohľadnili zmeny právnych predpisov na vnútroštátnej úrovni. Tieto faktory zohrali svoju úlohu v čase, keď sa koordinačné pravidlá spoločenstva stávali zložitými a príliš rozsiahlymi. Nahradenie a súčasne modernizovanie a zjednodušovanie týchto pravidiel je preto dôležité, aby sa dosiahol cieľ voľného pohybu osôb;

(4) je potrebné rešpektovať osobitné vlastnosti vnútroštátnych právnych predpisov v oblasti sociálneho zabezpečenia a vypracovať iba systém koordinácie;

…

(32) aby sa podporila mobilita pracovníkov, je mimoriadne vhodné, aby sa umožnilo vyhľadávanie zamestnania v rôznych členských štátoch; preto je potrebné zabezpečiť užšiu a účinnejšiu koordináciu medzi systémami poistenia v nezamestnanosti a službami zamestnanosti všetkých členských štátov;

(45) pretože cieľ navrhovaného opatrenia, a to koordinačné opatrenia na zaručenie toho, aby sa právo na voľný pohyb osôb mohlo účinne vykonávať, sa nemôže dostatočne dosiahnuť členskými štátmi, a vzhľadom na rozsah a účinky tohto opatrenia sa môže lepšie dosiahnuť na úrovni spoločenstva, spoločenstvo môže prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity, ako je ustanovená v článku 5 zmluvy. V súlade so zásadou proporcionality, ako je ustanovená v tomto článku, toto nariadenie nepresahuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa."

7 Článok 2 ods. 1 nariadenia č. 883/2004 stanovuje:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, osoby bez štátnej príslušnosti a utečencov, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých."

8 Podľa článku 3 ods. 1 tohto nariadenia:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na všetky právne predpisy, ktoré sa týkajú týchto častí sociálneho zabezpečenia:

…

h) dávky v nezamestnanosti;

…“

9 Článok 7 uvedeného nariadenia, nazvaný „Upustenie od pravidiel bydliska“, stanovuje:

„Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, peňažné dávky splatné podľa právnych predpisov jedného alebo viacerých členských štátov alebo podľa tohto nariadenia nepodliehajú žiadnemu zníženiu, zmenám a doplneniam, pozastaveniu, odňatiu alebo odobratiu na základe skutočnosti, že príjemca alebo jeho rodinní príslušníci majú bydlisko v členskom štáte inom, ako je štát, kde sa nachádza inštitúcia zodpovedná za poskytovanie dávok.“

10 Článok 63 uvedeného nariadenia, nazvaný „Osobitné ustanovenia na upustenie od pravidiel bydliska“, stanovuje:

„Na účely tejto kapitoly sa článok 7 uplatňuje iba v prípadoch ustanovených v článkoch 64, 65 a 65a a v rámci obmedzení uvedených v týchto článkoch.“

11 Článok 64 nariadenia č. 883/2004 s názvom „Nezamestnané osoby, ktoré odídu do iného členského štátu“ stanovuje:

„1. Úplne nezamestnaná osoba, ktorá spĺňa podmienky právnych predpisov príslušného členského štátu na nárok na dávky a ktorá odíde do iného členského štátu, aby tam hľadala zamestnanie, si zachová svoj nárok na peňažné dávky v nezamestnanosti podľa týchto podmienok a v rámci týchto obmedzení:

…

c) nárok na dávky sa zachová počas doby troch mesiacov od dátumu, kedy nezamestnaná osoba prestala byť k dispozícii službám zamestnanosti členského štátu, z ktorého odišla, za predpokladu, že celkové trvanie poskytovania dávok nepresiahne celkové trvanie doby nároku na dávky podľa právnych predpisov tohto členského štátu; príslušné služby alebo inštitúcie môžu túto dobu troch mesiacov predĺžiť maximálne na 6 mesiacov;

…

2. Ak sa daná osoba vráti do príslušného členského štátu k dátumu uplynut[ia] alebo pred uplynutím doby, počas ktorej má nárok na dávky podľa odseku 1 písm. c), naďalej má nárok na dávky podľa právnych predpisov tohto členského štátu. Daná osoba stratí všetky nároky na dávky podľa právnych predpisov príslušného členského štátu, ak sa do tohto členského štátu nevráti k dátumu alebo pred uplynutím uvedenej doby, pokiaľ ustanovenia týchto právnych predpisov nie sú výhodnejšie. Vo výnimočných prípadoch príslušné služby alebo inštitúcie môžu povoliť danej osobe, aby sa vrátila neskôr bez straty jej nároku.

…“

Holandské právo

12 V článku 3:4 Algemene wet bestuursrecht (Správny zákonník) sa stanovuje:

„1. Správny orgán zváži záujmy, ktoré sú rozhodnutím priamo dotknuté, pokiaľ z právneho predpisu alebo z druhu činnosti, ktorú má vykonávať, nevyplýva žiadne obmedzenie.

2. Znevýhodnenie, ktoré vyplýva pre jednu osobu alebo viac osôb dotknutých rozhodnutím, nesmie byť neprimerané vo vzťahu k cieľom, ktoré sa rozhodnutím sledujú.“

13 Podľa článku 19 ods. 1 písm. e) Werkloosheidswet (zákon o nezamestnanosti; ďalej len „WW“) pracovník, ktorého bydlisko sa nachádza mimo Holandska alebo ktorý sa mimo Holandska nezdržiava na účel dovolenky, nemá žiadny nárok na dávky.

14 Podľa článku 19 ods. 9 a 10 WW:

„9. Bez ohľadu na odsek 1 písm. e) ostáva nárok pracovníka, ktorý sa mimo Holandska nezdržiava na účely dovolenky, na dávky zachovaný, ak je počas uvedeného pobytu zapojený do činnosti, ktorá je potrebná na jeho začlenenie do pracovného života v zmysle kapitoly VI a XA, ak

a) daná činnosť netrvá dlhšie ako šesť mesiacov;

b) podľa vyhlásenia o zámere táto činnosť poskytuje skutočné vyhliadky na nadväzujúci pracovný pomer na najmenej šesť mesiacov a

c) daná činnosť sa uskutočňuje v členskom štáte Európskej únie, v inom štáte, ktorý je zmluvnou stranou Dohody o Európskom hospodárskom priestore, alebo vo Švajčiarsku.

10. Na účely tohto článku ‚vyhlásenie o zámere‘ je podpísané vyhlásenie, v ktorom osoba, ktorá ho podpísala, uvádza, že má v úmysle zamestnať pracovníka, ktorý sa zúčastňuje činnosti nevyhnutnej na jeho začlenenie do pracovného života v zmysle kapitoly VI a XA, po skončení tejto činnosti.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

15 Pán Klein Schiphorst, ktorý je holandským štátnym príslušníkom, býval v Holandsku a tam poberal od 2. mája 2011 dávky v nezamestnanosti podľa WW, 19. júla 2012 informoval Úrad pre správu poistenia zamestnancov (ďalej len „Uwv“), že má v úmysle odísť do Švajčiarska, aby tam hľadal zamestnanie, a na tento účel požiadal o zachovanie svojho nároku na dávky v nezamestnanosti.

16 Uwv tejto žiadosti vyhovel rozhodnutím z 8. augusta 2012 na obdobie od 1. septembra 2012 do 30. novembra 2012.

17 E-mailom z 19. novembra 2012 pán Klein Schiphorst požiadal Uwv na základe nariadenia č. 883/2004 o predĺženie obdobia exportu dávok v nezamestnanosti na viac ako tri mesiace.

18 Rozhodnutiami z 21. novembra 2012 a zo 16. januára 2013 Uwv zamietol túto žiadosť, ako aj sťažnosť podanú proti zamietnutiu. V tomto svojom poslednom rozhodnutí Uwv vysvetlil, že nevyužil možnosť, ktorú príslušným službám alebo inštitúciám poskytuje článok 64 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 883/2004, predĺžiť maximálne na šesť mesiacov obdobie exportu dávok v nezamestnanosti.

19 Rozsudkom z 2. októbra 2013 Rechtbank Amsterdam (Súd prvého stupňa Amsterdam, Holandsko) vyhovel žalobe, ktorú podal pán Klein Schiphorst proti rozhodnutiu Uwv zo 16. januára 2013, z dôvodu, že z právneho hľadiska dostatočne neodôvodnil, prečo nevyužil uvedenú možnosť.

20 Rozhodnutím z 15. novembra 2013 Uwv opätovne vyhlásil sťažnosť pána Kleina Schiphorsta, podanú proti rozhodnutiu, z 21. novembra 2012 za nedôvodnú. Keďže šance nájsť si zamestnanie sú vo všeobecnosti väčšie v Holandsku než v iných krajinách, Uwv uviedol, že v súlade s pokynmi Minister van Sociale zaken en Werkgelegenheid (minister sociálnych vecí a práce, Holandsko) v zásade nepredlžuje obdobie exportu dávok v nezamestnanosti na viac než tri mesiace. V rámci toho Uwv usúdil, že vzhľadom na iniciatívy pána Kleina Schiphorsta v súvislosti s hľadaním zamestnania vo Švajčiarsku a okolnosti, na ktoré sa odvolával, nemohol usudzovať, že v prejednávanej veci bolo neprimerané pridržiavať sa tejto zásady.

21 Rozhodnutím zo 4. júna 2014 Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) zamietol žalobu podanú pánom Kleinom Schiphorstom proti rozhodnutiu z 15. novembra 2013. Uvedený súd dospel k záveru, že vzhľadom na diskrečný charakter možnosti uvedenej v článku 64 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 883/2004 Uwv môže využiť túto možnosť v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva.

22 Pán Klein Schiphorst sa proti uvedenému rozsudku odvolal na Centrale Raad van Beroep (Odvolací súd pre sociálne zabezpečenie a verejnú službu, Holandsko).

23 V tejto súvislosti má vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, pochybnosti, pokiaľ ide o súlad rozhodnutia Uwv, ktorým zamietol využiť v prospech pána Kleina Schiphorsta možnosť, ktorú príslušným službám alebo inštitúciám priznáva článok 64 ods. 1 písm. c) druhá časť vety nariadenia č. 883/2004, aby sa predĺžila doba exportu dávok v nezamestnanosti po uplynutí troch mesiacov, s právom Únie.

24 Vnútroštátny súd sa predovšetkým pýta, či sú členské štáty oprávnené nevyužiť túto možnosť za žiadnych okolností. V prípade zápornej odpovede sa tento súd domnieva, že potom je potrebné určiť, či vzhľadom na cieľ a účel nariadenia č. 883/2004 zákaz stanovenia pravidla bydliska alebo vzhľadom na voľný pohyb občanov a pracovníkov Únie, členské štáty môžu v zásade odmietnuť uplatniť danú možnosť a konkrétne ju využiť len za mimoriadnych okolností. Napokon v prípadne opätovnej zápornej odpovede sa vnútroštátny súd pýta, ako majú členské štáty túto možnosť využívať.

25 Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti Centrale Raad van Beroep (Odvolací súd pre sociálne zabezpečenie a verejnú službu, Holandsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Dá sa možnosť priznaná v článku 64 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 883/2004, s ohľadom na články 63 a 7 [tohto] nariadenia, na cieľ a obsah [tohto] nariadenia, ako aj na voľný pohyb osôb a pracovníkov, uplatňovať takým spôsobom, že žiadosť o predĺženie obdobia na export dávok v nezamestnanosti sa v zásade zamietne, iba ak podľa názoru Uwv predĺženie obdobia na export nemožno rozumne odoprieť s ohľadom na mimoriadne okolnosti konkrétneho prípadu, napríklad v prípade existencie konkrétnej a preukázateľnej perspektívy na zamestnanie?

2. Akým spôsobom majú v prípade zápornej odpovede členské štáty uplatňovať možnosť priznanú článkom 64 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 883/2004?“

O prejudiciálnych otázkach

Úvodné poznámky

26 Prejudiciálne otázky sa týkajú výkladu nariadenia č. 883/2004, najmä jeho článku 64 ods. 1, ktorý upravuje podmienky, za ktorých úplne nezamestnaná osoba, ktorá spĺňa podmienky právnych predpisov príslušného členského štátu, môže mať nárok na dávky a môže si zachovať svoj nárok na dávky v nezamestnanosti, ak odíde do iného členského štátu, aby tam hľadala zamestnanie, za stanovených podmienok.

27 V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že spor vo veci samej sa týka zachovania nároku na dávky v nezamestnanosti holandského štátneho príslušníka, ktorý neodišiel do iného členského štátu, ale do tretieho štátu, konkrétne do Švajčiarskej konfederácie, aby tam hľadal zamestnanie.

28 Podľa článku 8 dohody medzi ES a Švajčiarskom zmluvné strany prijmú opatrenia v súlade s prílohou II tejto dohody na koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia s cieľom zabezpečiť najmä určenie uplatniteľných právnych predpisov a vyplácanie dávok osobám s bydliskom na území zmluvných strán. Pritom oddiel A bod 1 prílohy II dohody medzi ES a Švajčiarskom stanovuje, že zmluvné strany budú uplatňovať nariadenie č. 883/2004. Vzhľadom na to, že podľa článku 1 ods. 2 uvedenej prílohy pojem „‚členský štát/členské štáty' obsiahnutý v právnych aktoch uvedených v oddiele A tejto prílohy znamená okrem štátov, na ktoré sa vzťahujú príslušné právne akty Európskej únie, aj Švajčiarsko", ustanovenia tohto nariadenia sa vzťahujú aj na Švajčiarsku konfederáciu.

29 Za týchto podmienok preto situácia žalobcu vo veci samej, štátneho príslušníka členského štátu, ktorý podlieha holandským právnym predpisom týkajúcim sa dávok v nezamestnanosti a ktorý odišiel do Švajčiarska, aby tam hľadal zamestnanie, patrí do pôsobnosti nariadenia č. 883/2004.

O prvej otázke

30 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 64 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 883/2004 vykladať v tom zmysle, že bráni takému vnútroštátnemu opatreniu, aké je dotknuté vo veci samej, ktoré príslušnej inštitúcii ukladá povinnosť, aby zo zásady zamietla každú žiadosť o predĺženie doby exportu dávok v nezamestnanosti po uplynutí troch mesiacov, pokiaľ táto inštitúcia nezastáva názor, že toto zamietnutie by viedlo k neprimeranému výsledku.

31 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že podľa odôvodnení 4 a 45 nariadenia č. 883/2004 je účelom tohto nariadenia koordinovať vnútroštátne systémy sociálneho zabezpečenia členských štátov s cieľom zaručiť účinný výkon práva na voľný pohyb osôb. Toto nariadenie aktualizovalo a zjednodušilo pravidlá obsiahnuté v nariadení č. 1408/71, pričom sa zachoval cieľ uvedeného nariadenia.

32 Ako vyplýva z článku 64 ods. 1 nariadenia č. 883/2004, úplne nezamestnaná osoba, ktorá spĺňa podmienky právnych predpisov príslušného členského štátu na nárok na dávky a odíde do iného členského štátu, aby tam hľadala zamestnanie, si zachová svoj nárok na peňažné dávky v nezamestnanosti podľa podmienok a v rámci obmedzení, ktoré tento článok upravuje.

33 Článok 64 ods. 1 písm. c) prvá časť vety uvedeného nariadenia konkrétne stanovuje, že nárok na dávky „sa zachová" počas doby troch mesiacov od dátumu, keď nezamestnaná osoba prestala byť k dispozícii službám zamestnanosti členského štátu, z ktorého odišla, za predpokladu, že celkové trvanie poskytovania dávok nepresiahne celkové trvanie doby nároku na dávky podľa právnych predpisov

tohto členského štátu. Článok 64 ods. 1 písm. c) druhá časť vety uvedeného nariadenia na druhej strane stanovuje, že príslušné služby alebo inštitúcie „môžu“ túto dobu troch mesiacov predĺžiť maximálne na 6 mesiacov.

34 V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora treba na účely výkladu ustanovenia práva Únie zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudok z 8. novembra 2016, Ogňanov, C-554/14, EU:C:2016:835, bod 31).

35 Pokiaľ ide o znenie článku 64 ods. 1 písm. c) prvej časti vety nariadenia č. 883/2004, jednoznačne z neho vyplýva, že nárok na dávky sa zachová počas doby troch mesiacov od dátumu, keď úplne nezamestnaná osoba odišla do iného členské štátu, aby si tam hľadala zamestnanie. V tejto súvislosti Súdny dvor už rozhodol vo vzťahu k článku 69 nariadenia č. 1408/71, ustanoveniu, ktoré predchádzalo článku 64 nariadenia č. 883/2004, že uvedený článok priznáva pracovníkovi hľadajúcemu zamestnanie možnosť vyhnúť sa v uvedenom období povinnosti stanovenej v rôznych vnútroštátnych právnych poriadkoch byť k dispozícii službám zamestnanosti príslušného štátu, aby si mohol hľadať prácu v inom členskom štáte, pričom však nestráca nárok na dávky v nezamestnanosti v prvom uvedenom štáte (rozsudky z 19. júna 1980, Testa a i., 41/79, 121/79 a 796/79, EU:C:1980:163, bod 4, ako aj z 21. februára 2002, Rydergård, C-215/00, EU:C:2002:111, bod 17).

36 Pokiaľ ide o článok 64 ods. 1 písm. c) druhú časť vety nariadenia č. 883/2004, tento stanovuje, že príslušné služby alebo inštitúcie „môžu“ dobu troch mesiacov predĺžiť maximálne na 6 mesiacov.

37 V tejto súvislosti, ako to uvádzajú holandská, dánska, švédska a nórska vláda vo svojich písomných pripomienkach, z použitia pojmu „môže“ vyplýva, že znenie tohto ustanovenia neukladá príslušným inštitúciám povinnosť predĺžiť na maximálne šesť mesiacov dobu, počas ktorej úplne nezamestnaná osoba, ktorá odíde do iného členského štátu, aby tam hľadala zamestnanie, poberá dávky v nezamestnanosti.

38 Okrem toho, ako všetci vedľajší účastníci konania uviedli na pojednávaní, z prípravných prác, ktoré viedli k prijatiu tohto ustanovenia vyplýva - ako uviedol aj generálny advokát v bode 34 svojich návrhov - že pôvodný návrh Komisie, ktorého cieľom bola povinná lehota na export v trvaní šesť mesiacov, nemohol získať súhlas Rady Európskej únie, pričom členské štáty sa následne dohodli na formulácii, ktorá tvorí znenie článku 64 ods. 1 písm. c) druhej časti vety nariadenia č. 883/2004.

39 Pokiaľ ide o kontext, do ktorého patrí článok 64 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 883/2004, treba po prvé uviesť, že dávky v nezamestnanosti vypláca príslušná inštitúcia v súlade s právnou úpravou, ktorú uplatňuje, a na svoje náklady, podľa článku 64 ods. 1 písm. d) tohto nariadenia.

40 Po druhé z článku 64 ods. 2 tohto nariadenia vyplýva, že ak sa daná osoba nevráti do príslušného členského štátu k dátumu uplynutia alebo pred uplynutím doby, počas ktorej má nárok na dávky podľa článku 64 ods. 1 písm. c) tohto nariadenia, teda trojmesačnej doby, alebo ak jej toto obdobie prípadne predĺžili príslušné inštitúcie, tak šesťmesačnej doby, stráca všetky nároky na dávky podľa právnych predpisov príslušného členského štátu, pričom tieto inštitúcie jej môžu vo výnimočných prípadoch povoliť vrátiť sa aj neskôr bez straty tohto nároku.

41 Ako uviedol generálny advokát v bode 55 svojich návrhov, toto ustanovenie pritom umožňuje najmä príslušným inštitúciám predĺžiť vo „výnimočných prípadoch“ dobu troch mesiacov, počas ktorej má dotknutá osoba nárok na dávky, aby sa zabránilo tomu, že strata akéhokoľvek nároku na dávky v prípade neskorého návratu po uplynutí tohto obdobia povedie k neprimeraným výsledkom. Táto možnosť potvrdzuje, že obdobie exportu dávok v nezamestnanosti možno obmedziť na tri mesiace, pričom príslušné orgány nie sú povinné na základe článku 64 ods. 1 písm. c) druhej časti vety nariadenia č. 883/2004 predĺžiť toto obdobie až na šesť mesiacov.

42 Toto konštatovanie potvrdzuje aj skutočnosť, že nariadenie č. 883/2004 nestanovuje podmienky, podľa ktorých osoba, ktorá je úplne nezamestnaná a ktorá sa presťahuje do iného členského štátu s cieľom hľadať si tam zamestnanie, môže využiť predĺženie uvedeného obdobia na viac ako tri mesiace.

43 Pokiaľ ide o cieľ, ktorý sleduje nariadenie č. 883/2004, ako sa už pripomenulo v bode 31 tohto rozsudku, jeho cieľom je koordinovať vnútroštátne systémy sociálneho zabezpečenia členských štátov s cieľom zaručiť účinný výkon práva na voľný pohyb.

44 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že nariadenie č. 883/2004 nezavádza spoločný systém sociálneho zabezpečenia, ale zachováva existenciu jednotlivých vnútroštátnych systémov a jeho jediným cieľom je zabezpečiť koordináciu medzi týmito systémami, a tak zaručiť skutočný výkon slobody voľného pohybu osôb. Toto nariadenie tak zachováva existenciu rôznych systémov, v ktorých vznikajú rôzne pohľadávky vo vzťahu k rôznym inštitúciám, voči ktorým má poberateľ dávok priame nároky buď výlučne na základe vnútroštátneho práva, alebo na základe vnútroštátneho práva podľa potreby doplneného právom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. septembra 2013, Brey, C-140/12, EU:C:2013:565, bod 43, a zo 14. júna 2016, Komisia/Spojené kráľovstvo, C-308/14, EU:C:2016:436, bod 67).

45 Okrem toho treba uviesť, že v čase platnosti nariadenia č. 1408/71 Súdny dvor už rozhodol, že nárok na dávky v nezamestnanosti po dobu troch mesiacov prispieva k zabezpečeniu voľného pohybu pracovníkov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. júna 1980, Testa a i., 41/79, 121/79 a 796/79, EU:C:1980:163, bod 14). Takýto záver pritom platí, aj pokiaľ ide o nariadenie č. 883/2004, pretože toto nariadenie zaručuje právo na export dávok v nezamestnanosti počas troch mesiacov a umožňuje toto obdobie predĺžiť maximálne na šesť mesiacov.

46 Z toho vyplýva, že článok 64 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 883/2004 zaručuje export dávok v nezamestnanosti len na tri mesiace, ale umožňuje podľa vnútroštátneho práva predĺženie tohto obdobia na maximálne šesť mesiacov.

47 Tento výklad nespochybňuje zásada upustenia od pravidiel týkajúcich sa bydliska, ako je uvedená v článku 7 nariadenia č. 883/2004, na ktorú odkazuje vnútroštátny súd v znení svojej prejudiciálnej otázky.

48 Z tohto článku, najmä zo slovného spojenia „pokiaľ nie je v [nariadení č. 883/2004] ustanovené inak“, totiž vyplýva, že toto nariadenie obsahuje osobitné ustanovenia, ktoré sa odchyľujú od zásady upustenia od zásady bydliska. Tak je to v prípade článku 63 uvedeného nariadenia s názvom „Osobitné ustanovenia na upustenie od pravidiel bydliska“, v ktorom sa stanovuje, že pokiaľ ide o situáciu osoby, ktorá je úplne nezamestnaná a ktorá spĺňa podmienky právnych predpisov príslušného členského štátu pre vznik nároku na dávky a ktorá odíde do iného členského štátu, upustenie od pravidiel bydliska sa uplatňuje len v prípadoch ustanovených v článku 64 tohto nariadenia a v rámci obmedzení v ňom stanovených.

49 Tak ako tvrdili dánska, švédska a nórska vláda na pojednávaní, zo znenia článkov 7, 63 a 64 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 883/2004 jasne vyplýva, že export dávok v nezamestnanosti pre úplne nezamestnanú osobu, ktorá sa presťahuje do iného členského štátu s cieľom hľadať si tam zamestnanie, je zaručený po prvé počas obdobia troch mesiacov podľa článku 64 ods. 1 písm. c) prvej časti vety tohto nariadenia a po druhé prípadne počas obdobia maximálne šiestich mesiacov, pokiaľ sa danej osobe priznalo predĺženie trojmesačnej lehoty podľa vnútroštátnych právnych predpisov dotknutého členského štátu.

50 Okrem toho, ako uviedol generálny advokát v bodoch 80 a 81 svojich návrhov, tieto rozdiely medzi systémami a opatrenia členských štátov, ktoré zaviedli možnosť ustanovenú v článku 64 ods. 1 písm. c) druhej vete nariadenia č. 883/2004, nemožno považovať za obmedzenie voľného pohybu pracovníkov, keďže článok 48 ZFEÚ stanovuje koordináciu právnych predpisov členských štátov, a nie ich harmonizáciu, takže hmotnoprávne a procesné rozdiely v systémoch sociálneho zabezpečenia

jednotlivých členských štátov, a teda aj v právach osôb, ktoré sú poistené v týchto systémoch, nie sú týmto ustanovením dotknuté (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. júla 2009, von Chamier-Glisczinski, C-208/07, EU:C:2009:455, bod 84, a z 11. apríla 2013, Jeltes a i., C-443/11, EU:C:2013:224, bod 43).

51 Pokiaľ ide o kritériá, na základe ktorých príslušná inštitúcia môže predĺžiť lehotu na export dávok v nezamestnanosti na maximálne šesť mesiacov, treba zdôrazniť, že keď, ako v prejednávanej veci, dotknutý členský štát využil možnosť uvedenú v článku 64 ods. 1 písm. c) druhej vete nariadenia č. 883/2004, prislúcha jej, aby v prípade, že toto nariadenie nestanovuje kritériá, prijať v súlade s právnymi predpismi Únie vnútroštátne opatrenia, ktoré ohraničujú mieru voľnej úvahy príslušnej inštitúcie, najmä tým, že spresní podmienky, za akých sa nezamestnanej osobe, ktorá odišla do iného členského štátu hľadať si zamestnanie, predĺži lehota na export dávok v nezamestnanosti na viac ako tri mesiace a maximálne na šesť mesiacov.

52 V prejednávanej veci vyplýva z podkladov predložených Súdnemu dvoru, ako aj zo spresnení holandskej vlády na pojednávaní, že Holandské kráľovstvo najskôr v zmysle pokynu ministra sociálnych vecí a práce z januára 2011 upustilo od využívania možnosti stanovenej v článku 64 ods. 1 písm. c) druhej vete nariadenia č. 883/2004. Následne však po tom, čo Rechtbank Amsterdam (súd v Amsterdame) rozsudkom z 2. októbra 2013 vydanom vo veci samej, rozhodol, že zamietnutie žiadosti o predĺženie trojmesačnej lehoty na export dávok v nezamestnanosti musí byť odôvodnené, Uwv rozhodol, pri zachovaní zásady, podľa ktorej takúto žiadosť nemožno prijať, že osobitné okolnosti prejednávanej veci, najmä existencia konkrétnych a hmatateľných vyhliadok na zamestnanie, môžu odôvodniť, aby sa takej žiadosti vyhovelo. Ako vyplýva predovšetkým z informácií uvedených v návrhu na začatie prejudiciálneho konania, Uwv usúdil, že takéto okolností existujú, keď dotknutá osoba postupuje tak, že si pravdepodobne nájde zamestnanie a vyžaduje predĺženie pobytu v hostiteľskom členskom štáte, alebo ak dotknutá osoba poskytla vyhlásenie o úmysle zamestnávateľa ponúknuť jej skutočnú perspektívu zamestnania v tomto členskom štáte.

53 Za týchto okolností, ako to uviedol aj generálny advokát v bode 78 svojich návrhov, sa členský štát bude pohybovať v rámci hraníc stanovených právom Únie, keď prijme opatrenia, podľa ktorých je možné predĺžiť dobu exportu dávok v nezamestnanosti až na šesť mesiacov len vtedy, keď sú splnené isté podmienky.

54 Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba na prejudiciálnu otázku odpovedať tak, že článok 64 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 883/2004 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takému vnútroštátnemu opatreniu, aké je dotknuté vo veci samej, ktoré príslušnej inštitúcii ukladá povinnosť, aby zo zásady zamietla každú žiadosť o predĺženie doby exportu dávok v nezamestnanosti po uplynutí troch mesiacov, pokiaľ táto inštitúcia nezastáva názor, že toto zamietnutie by viedlo k neprimeranému výsledku.

O druhej otázke

55 Vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú položenú otázku.

O trovách

56 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 64 ods. 1 písm. c) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takému vnútroštátnemu opatreniu, aké je dotknuté vo veci samej, ktoré príslušnej inštitúcii ukladá povinnosť, aby zo zásady zamietla každú žiadosť o predĺženie doby exportu dávok v nezamestnanosti po uplynutí troch mesiacov, pokiaľ táto inštitúcia nezastáva názor, že toto zamietnutie by viedlo k neprimeranému výsledku.

Podpisy

i — Výrok tohto rozsudku bol po jeho sprístupnení na internete predmetom jazykovej úpravy.